

● KÕVAHÄÄLNE PROTEST

Piirsalu elanik: me ei taha tuuleparki!

Eesti Energia plaan rajada Ristile 150 miljoni eest Eesti kõrgeim ja võimsaim tuulepark ripub juuksekarva otsas.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

Põhjuseks on tagasihoidlik laste-aiakasvatavast Piirsalu külanem Lea Lai. Lääne-Nigula vallavolikogu 19. novembri istungil andis Lai volinikele üle 1100 protestiallkirja Risti ja selle ümbruse külade elanikelt ning sõnumi: me ei taha tuuleparki! Allkirjade üleandmine oli volikogu päevakorras esimene punkt.

Jüri Ott tegutseb

Sünnist saadik Piirsalus elanud Lai on 150 miljonit eurot maksva tuulepargi vastu võidelnud algusest peale – esimesest rahvaüksusest Piirsalu seltsimajas mulu juulis. Ristiretk hiigelkontserni vastu on olnud edukas – külanememale helistab enne volikogu istungit Enefit Greeni juhatuse esimees Aavo Kärmas isiklikult, et paluda kokkusaamist. Ja pole ka ime – suuretevõtte ambitsioonikas plaan rajada Ristile Eesti kõrgeim tuulepark ripub juuksekarva otsas.

Lääne-Nigula vallavalitsuse koostatud eelnõu Risti tuulepargi eriplaneering peatada saab mõne päeva pärast valmis, põhjus – elanikud ei taha, neil on hirm. Otsuse teeb volikogu detsembri istungil.

Pole siis ime, et Eesti Energial on vesi ahjus. 19. novembril saab Kärmas korvi – Lai ei ole kohtumise huvitatud. Volinike ees räägib ta kirglikult kohalike elanike tervisest, heaolust ja mainest, mille tuulepark võib hävitada, metsaelanikest ja putukatest, kelle arvel ei saa tuuleparki rajada.

„Kümme korda mõõda, üks kord lõika,“ lõpetab Lai oma sõnavõtu. Saalis kõlab aplaus.

Püsti tõuseb Lääne-Nigula vallavolikogu liige Jüri Ott ja tänab – et keegi ikkagi veel suudab vastu seista suurtele konglomeraatidele, kes tahavad tulla väikestesse maakohadesse eesmärgiga need hävitada. Ott on varemgi volikogu istungitel tähelepanu saanud intrigeerivate sõnavõttudega – alates miljonitest pagulastest, kes Eestit ohustavad, ja lõpetades töigaga, et tuugenit nähes tõuseb Otil vererõhk ning see on terviserisk.

Järgmisena tõuseb püsti Lääne-Nigula vallavolikogu liige Einar Pärmpuu ja küsib: kui eriplaneering peatatakse, siis kuidas saada vastused tuulepargiga seotud küsimustele, millele keegi praegu vastata ei oska? „Ei saagi,“ ütleb Lai.

Kui pole tuuleparki, pole vaja ka vastuseid.

„Palun panna minu nimi ka allkirjade lehele,“ ütleb Ott. Lai koos mõttekaaslastega – neid on allkirju üle andma tulnud kümnekond – väljub saalist. Ukse taga suruvad teised tal kätt. Kallistatakse. Ja jäädakse elavalt keskustelema.

„Tegelikult sai kõik alguse juba esimesel rahvaüksusel,“ ütleb Lai. Juba siis küsis Lai, miks tehakse tuulepark metsa, kui on

Piirsalu külaseltsi juht Lea Lai leiab, et tuulepark ei sobi tema kodu lähedale, oma arvamuse toetuseks on ta kogunud lühikese aja üle tuhande protestiallkirja.

URMAS LAURI

Eesti Energia ei jätta jonn

Enefit Greeni juhatuse esimees Aavo Kärmas ütles, et ei näe ühtegi takistavat asjaolu, miks ei saaks Risti tuulepargi arendusega edasi minna – kõigile küsimustele annavadki vastuse uuringud. „Küsimus on selles, et Lääne-Nigula vallavolikogu ei teeks ühtegi ennatliku otsust,“ ütles Kärmas.

Lääne-Nigula vallas on üle 7000 elaniku, protestiallkirju andis tuhatkond.

„Vastastega on alati nii, et kui neid on vähem, kostab nende hääl kaugemale,“ ütles Kärmas. Sellest hoolimata lootis Kärmas, et saab vastastega, ka Piirsalu külanemema Lea Laiga jutule. „See ongi meie töö – selgitada ja ikka ja jälle selgitada.“

Kaie Ilves

kliimaprobleemid ja maailmas on metsade hoidmine ülitähtis. Sama ütleb ta ka nüüd – nad on tuulepargi metsa rajamise vastu. „Metsa langeb nagu loogu,“ ütleb Lai. „Võsa kasvab asemele. Hundid on meil külas.“

Infraheli hirmutab

Tõepoolest – tänava septembris murdsid hundid Piirsalus kolm õuekoera ja tegid lõpu peale kohaliku loomaarsti lambakarjale. Lai paneb üks ja üks lipsti kokku: metsa võetakse maha, huntidel pole enam kuskil olla ja nad tungivad küladesse.

Tuulepargi arendaja võtaks maha kuni 80 ha metsa. Mis veel siis saab? „Emba-kumba,“ ütleb Lai. „Kas lähed tuuliku alla elama või ulud koos huntidega külas.“

Aga küsimus pole vaid huntides. „Iga päev kaob maailmast looma, linnu- ja taimeliike, aga me ei mõtle selle peale, kui palju liike kaob Eestis,“ ütleb Lai.

Lai ise ei tea, kui palju. „Ma ei ole seda uurinud,“ ütleb ta. „Minul on lihtsa inimese teadmised.“ Aga tuugenid võivad olla ohtlikud, eriti Tallinna teletorni kõrgused ja 120meetriste labadega. Neid arve kordab Lai ikka ja jälle. Nii kõrgeid Eestis ei ole, pole Euroopas, pole üldse veel ehitatudki.

„Pole uuringuid, on kogemused,“ ütleb Lai. Ta räägib, kuidas Aulepas heitis jahikoer tuuliku alla maha, oli nii hirmul, et ei julgenud liigutada. „Mis seda põhjustas, ma ei tea. Kas infraheli, mida tuulikud tekitavad? Oleks vaja teha tõsised uuringud,“ ütleb Lai.

Inimkõrvale kuuldamatu infraheli mõjuvat halvasti südamestimulaatoritele ja ärevushäire korral. Lai teab inimest, kes ei talu isegi mitte teadmist, et tuulikud on kusagil läheduses. Isegi siis ei talu, kui tuulikud metsa tagant ei paista.

Soome valitsuse tellitud ja tänavu avalikustatud uuring infraheli kahjulikkust tervisele siiski

ei kinnita. Lai ütleb, et ta ise pole täpselt kursis, kuidas infraheli tervist ohustab, üks teine mõteteaaslane aga on. „Sellepärast ongi tööriühm hea. Üksi kõike ei jõua,“ ütleb Lai.

Tuulepargivastaste artikkel tuulepargi ohtlikkusest tervisele peaks ilmuma Lääne-Nigula valla lehes. Volikogu istungil kinnitab vallavanem Mikk Lõhmus isiklikult, et ilmub.

Telki elama

Piirsalus sündinud ja kasvanud Lai teab, kuidas võib volikogu otsus mõjutada lihtsa inimese elu – tema kodust jääksid lähemad tuulikud paari kilomeetri kaugusele. Lai ei usu, et tema enda tervist infraheli mõjutaks. „Aga selliseid inimesi on, selliseid hapra natuuriga,“ ütleb Lai.

„Ja linnud,“ ütleb Lai. Kuidas nad sealt tiivikute vahelt läbi lendavad? „Meil on luiged põldudel, aga nad peavad kuidagi sinna saama. Kuidas nad saavad, kui tuulik on 300 meetrit kõrge, tiirutavate labadega, mille pikkus on 120 meetrit, kokku 240 meetrit,“ ütleb Lai.

Lai ei oska öelda, kui kaugele on ta oma võitlus valmis minema. Ta on mõelnud minna telki elama, kui tuuleparki ei peata, arutlenud, kui kaua ta vastu peaks. „Eks me võitleme, kuni jaksame,“ ütleb Lai.

Ei saagi öieti aru, kui tõsine on plaan telki kolida. Otsusta-

ma peab vald. Lai ütleb, et volikogu peab vaatama tõele näkku – kui inimesed on nii pettunud, et hakkavad tuulepargi hirmus minema kolima ja oma kinnistuid müüma, sest neid ähvardab tuulepark, siis...

19. novembril volikogu tuulepargi küsimust ei aruta. 32 leheküljel allkirjad võetakse vastu ja istung läheb edasi.

Kaks päeva enne istungit teatas Lääne-Nigula vald oma Facebooki lehel, et kogutud allkirjad on väga olulised ning aitavad tuulepargi peatamise otsust ette valmistada.

Tuulepargivastaste jutt Taebala vallamaja ees kestab peaaegu sama kaua kui volikogu istung. Kuigi vallajuhid on otsustamas nii, nagu protestijad tahavad, pole nad rahul.

Etteheitel on tõsised. Kogu see asi ei ole läbipaistev! Rahvaga infot ei jagata! Tuulepark ei ole enam roheline energia, ja kui ongi, siis ei tohi ta seda olla rahva arvel.

Ja üldse, Lääne-Nigula volikogu juhib sots. Kui sotsid on võimul, siis sellest ei tule head, otsustagu nad mis tahes. Pole üldse võimatu, et Eesti Energia ja vallajuhtide vahel käibki üks sahkermahker! Mehed on end soojaks rääkinud, võitlusvaimu täis.

Lõpuks antakse kätt ja minnake laiali. Üksteise järel kaovad autod halli novembritu.

● LÜHIDALT

Tormituul võttis elektri 30 majapidamiselt

Kolmapäeva õöl vastu neljapäeva olnud tormituul tahtis endaga kaasa viia Lihula kortermaja katuse, lükkas pikali Turvalepa kõlakoja sõrestiku ja jättis elektrita 30 majapidamist.

„Väiksemaid elektrikatkestusi on olnud,“ ütles Imatra Elektri Läänemaa võrguteenuste juht Kaupo Kuurberg neljapäeval.

Õösel kella poole nelja ajal kukkus Vidrukul puu liinidele ja võttis elektri 24 majapidamiselt. Kuurbergi sõnul oli elekter tagasi neljapäeva hommikul kell 9.

Samuti kukkus Lääne-Nigula kiriku lähedal Pälli teeristis puu elektriliinidele ja kuus majapidamist jäid elektrita. Seal võtsid parandamistööd kauem aega, sest välja tuli vahetada ka kolm masti.

Õösel kella kahe ajal sai päästeamet teate, et Lihulas Pärnu maanteel hakkab tormituule tõttu kortermaja katus ära lendama.

Päästeameti pressiesindaja Marris Moorits ütles, et päästjad said õigel ajal jaole ja panid kinnitustest lahti rebenenud katusenurga kinni. „Ohtu kellelegi polnud,“ ütles Moorits.

Turvalepa küla rahvas avastas neljapäeva hommikul, et torm oli pikali lükanud külaplatsil asuva kõlakoja sõrestiku. Turvalepa külaseltsi liikme Jüri Bachmani sõnul on külarahvas ühistööna kõlakoda ehitanud kaks aastat. „Nüüd pole järgmiste talgute planeerimisega muret. Kogukonda liidavad kõige rohkem ühised mured ja ühine töötegemine,“ ütles ta. Bachmani sõnul jäi suur osa kõlakojast materjalist terveks ja seda saab uuesti kasutada.

Samuti murdis tormituul puid. Puud kukkusid teele Vormsis Förby külas, Lääne-Nigula vallas Paliveres, Haapsalu lähedal Liivakülas ning Läänemaa vallas Kloostri ja Hälvati külas.

Malle-Liisa Raigla

Haapsalu uuendab koostöölepingut Estoniaga

Haapsalu volikogu kinnitab järgmisel istungil uue koostöölepingu Estoniaga.

Haapsalu aselinnapea Tõnu Parbuse sõnul on linnal tähtsajaline leping Estoniaga, mida peab igal aastal uuendama. Praeguste plaanide järgi etendub 16. detsembril Estonia ballett „Tšaikovski meistriteosed“, kus loovad kaasa ka Haapsalu balletistuudio lapsed.

Esimest korda löid Haapsalu ja rahvusballett käed 2017. aastal.

Malle-Liisa Raigla

Pühapäeval võetakse vastu lehti ja oksa

Sel pühapäeval, 22. novembril on selle sügise viimane võimalus oma aias kogutud lehed ja oksad kogumiskohta viia.

Haapsalu linnavalitsus otsustas teha veel ühe täiendava lehtede kogumise, kuna selleks avaldati soovi.

„Lehtede ja okste äratoomise võimalust kasutatakse igal aastal väga usinalt,“ ütles Haapsalu aselinnapea Tõnu Parbus.

Lehed ja oksad tuleb tuua Haapsalu veevärgi juurde Haava tänava lõpus tõkkepuu taga olevale platsile, mis on märgistatud ka vastava sildiga.

Oksad ja lehed tuleb kindlasti ladustada lahtiselt. „Palume sinna mitte tuua aiasaadusi nagu õunad, pirnid, ploomid ja muu taoline,“ lisas Parbus.

Lehmi Kann